
Kotoutumislain kokonaisuudistus / Kotoutumiskoulutuksen pilottikokeilu

KHALL 20.05.2024 § 103
357/14.07.00/2024

Kotoutumislain tavoitteena on vahvistaa maahanmuuttaneiden työllisyyttä, työllisyyttä tukevia valmiuksia, kielitaitoa ja osallisuutta yhteiskuntaan. Lain tavoitteena on myös edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken. Voimassa oleva kotoutumislaki uudistetaan (kotoutumislain kokonaisuudistus, KOTO24) vastaamaan eduskunnan edellytyksiä kotoutumisen edistämisestä.

Eduskunta on edellyttänyt kotoutumisen nopeuttamista ja toimintojen tehostamista, kotoutumispalveluiden kokonaisvastuun siirtämistä kunnille, maahan muuttaneiden naisten työllisyyden edistämistä, kieliohjelmien laadun parantamista ja kielikoetta, yritysten tarpeiden huomioimista sekä kolmannen sektorin ja vapaan sivistystyön osuuden lisäämistä.

Lisäksi toimintaympäristössä on tapahtunut ja on valmisteilla useita muutoksia (muun muassa hyvinvointialueet, sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, TE24 -uudistus). Näillä uudistuksilla on vaikutuksia kotoutumisen edistämisen viranomaisvastuisiin. Kotoutumislain uudistuksessa otetaan huomioon eduskunnan edellytykset ja muuttunut toimintaympäristö.

Uudistettu kotoutumislaki (681/2023) tulee voimaan 1.1.2025 yhtä aikaa TE-palvelujen uudistuksen kanssa.

Sastamalan kaupunki on järjestämistä vastaava kunta TE24 -uudistuksen myötä perustetulla Läntisen Pirkanmaan työllisyysalueella. Työllisyysalueen yhteistoimintasopimuksen yhteydessä hyväksytyssä työvoimapalvelujen järjestämissuunnitelmassa on sovittu tietyt kotouttamispalvelut hoidettavaksi keskitettyinä palveluina, jotka Sastamalan kaupunki järjestämistä vastaavalla kunnalla tuottaa vuoden 2025 alusta alkaen. Kotouttamiskoulutukset ovat merkittävä osa keskitettyjä palveluja.

Vuoden 2025 alussa voimaan tulevassa kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (27 §) todetaan seuraavaa: ”Kunta vastaa siitä, että kunnassa on tarjolla kotoutumiskoulutusta kunnassa asuvien kotoutuja-asiakkaiden tarvetta vastaavasti. Kunnan on ohjattava kotoutuja-asiakas, joka ei ole oppivelvollinen, osallistumaan kunnan tai muun tahon toteuttamaan kotoutumiskoulutukseen.”

Toimivalta kotoutumiskoulutusten järjestämiseen siirtyy työllisyysalueelle vasta vuoden 2025 alussa. Vuoden 2025 alusta kotoutumiskoulutus on sovittu toteutettavaksi keskitettynä palveluna koko työllisyysalueella. Sastamala järjestämistä vastaavalla kunnalla on vastuussa ensi vuoden alusta kotoutumiskoulutusten saatavuudesta koko työllisyysalueen kotoutujille. Kunnan

velvollisuus on järjestää monikielinen yhteiskuntaorientaatio niille, jotka syystä tai toisesta eivät osallistu kotoutumiskoulutukseen.

TE-toimisto tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilu ohjaa maahanmuuttaneen työvoimakoulutuksena toteutettavaan kotoutumiskoulutukseen tai hakeutumaan omaehtoiseen opiskeluun. Kunta voi sekä järjestää kotoutumiskoulutusta että ohjata maahanmuuttaneen hakeutumaan joko järjestämäänsä kotoutumiskoulutukseen tai muun toimijan järjestämään omaehtoiseen opiskeluun.

ELY-keskukset vastaavat omilla toimialueillaan työvoimakoulutuksena järjestettävän kotoutumiskoulutuksen suunnittelusta, hankinnasta ja seurannasta yhteistyössä TE-toimistojen ja työllisyyden kuntakokeilujen kanssa.

Maahanmuuttajalla on oikeus kotoutumissuunnitelmaan, jos hän on työvoimapaalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettu työtön työnhakija tai jos hän saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetun lain mukaista toimeentulotukea.

Sastamalassa on toukokuussa 2024 TE-toimiston ja kuntakokeilun kotoutumiskoulutusten jonossa 11 henkilöä. Maahanmuuttovirasto on kannustanut tilapäistä suojelua saavia maahanmuuttajia hakemaan kotikuntaa ja kotikuntapaikan saaneiden määrä on ollut kasvussa. Samanaikaisesti Pirkanmaan ELY-keskuksen resurssit eivät pysty vastaamaan kasvaviin tarpeisiin työvoimakoulutuksena järjestettäviin kotoutumiskoulutuksiin. Kotoutuminen ja työllistyminen edellyttävät riittävää kielitaitoa yhteiskunnassa ja työelämässä toimimiseksi. Kotoutumiskoulutusten jonot ovat venyneet kohtuuttoman pitkiksi ja koulutukseen pääsyä voi joutua odottamaan jopa vuoden. Pirkanmaan ELY-keskus onkin esittänyt kuntiin toivetta, että vapaan sivistystyön toimijat järjestäisivät koulutusta, johon maahanmuuttajat voisivat osallistua omaehtoisesti. Kun opinnoista on sovittu kotoutumissuunnitelmassa, kunta voi saada 100 %:n rahoituksen.

Sastamalan kaupunki / Sastamalan Opisto voisi vapaan sivistystyön oppilaitoksena toteuttaa kotoutumiskoulutuksen pilottikokeilun syksyllä 2024. Tämä kokeilu toimisi samalla merkittävänä kotoutumiskoulutuksen sisärajona tulevaa työllisyysaluetta varten. Sastamalan Opiston syksyn opetustuntimäärä on kuitenkin jo sidottu, minkä vuoksi Opiston ei ole mahdollista irrottaa rahoitusta kotoutumiskoulutuksen toteuttamiseen. Opistolle on myös annettu määräys pitää tiukasti kiinni annetusta opetustuntimäärästä ja sitä ei voi ylittää. Jotta Opisto voisi järjestää edellä kuvatun kotoutumiskoulutuksen pilottikokeilun syksyllä 2024, tarvittaisiin 26 700 euron määräraha pätevän, suomi toisena kielenä -opettajan palkkaamiseksi elokuusta joulukuuhun 2024. Opisto voi hakea takautuvasti määrärahaa kyseisen koulutuksen toteuttamiseen, mutta koulutuksen aloittamisen vuoksi päätös tarvittavasta määrärahasta tulee saada nopeasti, jotta opettajarekrytointi saadaan onnistumaan vielä kevään aikana.

Valmistelija	kotouttamiskoordinaattori Pirjo Raunio, työllisyyspalvelupäällikkö Tiina Leppäniemi, kasvatusjohtaja Pekka Kares, hallintojohtaja Tapio Rautava
Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää omalta osaltaan hyväksyä kotoutumiskoulutuksen pilottikokeilun toteuttamisen Sastamalan Opiston toimesta syksyllä 2024 siten, että kokeilun ne kustannukset, joihin ei mahdollisesti saada kaupungin ulkopuolista rahoitusta, katetaan konsernihallinnon kotoutumispalvelujen kustannuspaikalta.
Päätös	Hyväksyttiin yksimielisesti. Merkittiin, että Pirjo Raunio ilmoitti olevansa esteellinen (palvelussuhde- ja toimeksiantosuhdejäävi) asian käsittelyssä. Pirjo Rauniota kuultiin asiantuntijana asian käsittelyn alussa, jonka jälkeen hän poistui kokouksesta keskustelun ja päätöksenteon ajaksi.
Lisätietoja	kotouttamiskoordinaattori Pirjo Raunio, puh. 040 620 9264